

שְׁהִיָּא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. זְהוּ (ישעיה
ט) וְנִהְרִי יַחְרַב וְיָבֵשׁ. וְנִהְרִי זֶה
יַחְרַב בֵּה' תַּחְתּוֹנָה, בְּגִלְל
שְׁתַּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ שְׁפַע הִי' לְאִין
סוּף.

וּמִיָּד כְּשִׁיבָאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת,
הָעַם הַקְּדוֹשׁ לַחֹדֶד, מִיָּד נִהְרִי
שְׁהִיָּה חָרַב וְיָבֵשׁ נֹאמַר בּוּ וְנִהְרִי
יֵצֵא מֵעֵדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וְנִהְרִי - זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי.
יֵצֵא מֵעֵדֶן - זו אֲמָא הָעֲלִיּוֹנָה.
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן - זו שְׂכִינָה
תַּחְתּוֹנָה. שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן נֹאמַר
בְּמִשָּׁה וּבִישְׂרָאֵל (שם נח) אֲז
תַּתְעַנַּג עַל ה'. בְּעַנְג, שְׁהוּא ע'
עֵדֶן, נ' נִהְרִי, ג' גֶּזֶן. וְיִתְקַיֵּם
הַפְּתוּב (שמות טו) אֲז יִשְׂרִי מִשָּׁה
וְגו'. שֶׁר לֹא נֹאמַר, אֲלֵא יִשְׂרִי.
וְיִתְהַפֵּף לְעַרְב רַב עַנְ"ג לְנִגְ"ע,
וּלְאֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹתָם,
כְּמוֹ שְׁפָרְעָה וְהַמְצָרִים שְׁפָרַח
בְּהֵם שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת, אֲבָל
לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְ"ג.

וְזֶהוּ וְנִהְרִי יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים, שְׁהֵם חֶסֶד
זְרוּע יָמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַחֲפִים יְדָרִים, וּמַחְנָה מִכָּא"ל
מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעֲמוּ מִטָּה יְהוּדָה
וּשְׁנֵי שְׂבָטִים. גְּבוּרָה זְרוּע
שְׂמָאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַרוּצָה
לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין, וּמַחְנָה גְּבוּרִיא"ל
מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעֲמוּ מִטָּה דָן וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים. נְצִ"ח שׁוֹק יָמִין, וּמִמֶּנּוּ
מְקַבֵּל מַחְנָה שֶׁל נוּרִיא"ל, וְעֲמוּ
מִטָּה רְאוּבֵן וּשְׁנֵי שְׂבָטִים עֲמוּ.
הוּ"ד שׁוֹק שְׂמָאל, שְׁעֻלְיָה נֹאמַר
לְיַעֲקֹב (בראשית לב) הוּא צֹלַע עַל
יְרֻכּוֹ, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחְנָה
רְפָא"ל, שְׁהוּא מְמַנָּה עַל רְפוּאֵת
הַגְלוֹת, וְעֲמוּ מִטָּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי
שְׂבָטִים.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה

לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדֵס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק מִנְיָה נְבִיעוּ דִי' לְאִין סוּף.
וּמִיָּד דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עֲמָא קְדִישָׁא
לְחוּד, מִיָּד נִהְרִי דִּהְוָה חָרַב וְיָבֵשׁ אֶתְמַר
בֵּיהּ וְנִהְרִי יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן.
וְנִהְרִי דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא. יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא
אֲמָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן דָּא שְׂכִינָתָא
תַּתָּאָה. דְּבַהּוּא זְמַנָּא אֶתְמַר בְּמִשָּׁה
וּבִישְׂרָאֵל (ישעיה נח) אֲז תַּתְעַנַּג עַל יי בְּעַנְג דְּאִיהוּ
ע' עֵדֶן נ' נִהְרִי ג' גֶּזֶן. וְאֶתְקַיֵּים קְרָא (שמות טו) אֲז
יִשְׂרִי מִשָּׁה וְגו' (דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא נֹאמַר אֲלֵא
יִשְׂרִי. וְאֶתְהַפֵּף לְעַרְב רַב עַנְ"ג לְנִגְ"ע
וּלְאֲמוּיָן דְּעֲלָמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
כְּגוּוֹנָא דְּפָרְעָה וּמַצְרָאֵי דְּפָרַח בְּהוּן שְׁחִין
אֲבַעְבוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עַנְ"ג.

וְדָא אִיהוּ וְנִהְרִי יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּזֶן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים. דְּאֲנוּן חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. וּבַהּוּא
זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים. וּמַחְנָה
מִכָּא"ל אֶתְשַׁקְיָין מְנִיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה יְהוּדָה
וְתָרִין שְׂבָטִין. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׂמָאלָא.
וּבַהּוּא זְמַנָּא הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין. וּמַחְנָה
גְּבוּרִיא"ל אֶתְשַׁקְיָין מְנִיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה דָן
וְתָרִין שְׂבָטִין. נְצִ"ח שׁוֹקָא יְמִינָא וּמְנָה
אֶתְשַׁקְיָין מְשָׁרְיָא דְּנוּרִיא"ל וְעַמִּיָּה מִטָּה
רְאוּבֵן וְתָרִין שְׂבָטִין עַמִּיָּה. הוּ"ד שׁוֹקָא
שְׂמָאלָא דְּעֲלָה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא
צוֹלַע עַל יְרֻכּוֹ וּמְנִיָּה אֶתְשַׁקְיָין מְשָׁרְיָא
דְּרְפָאֵל דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל אֶסּוּוֹתָא דְּגְלוּתָא
וְעַמִּיָּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּב' שְׂבָטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה לְאַרְבָּעָה
רְאשִׁים אֲלִין אֲנוּן אַרְבָּעָה דְּנְכַנְסוּ
לְפָרְדֵס. חַד עָאל בְּפִישׁוּ"ן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה

לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנַכְנְסוּ לְפָרְדֵס. אֶחָד נְכַנְסוּ בְּפִישׁוּ"ן, שְׁהוּא פִי שׁוֹנָה

הַלְכוֹת. תְּנִינָא עֲאֵל בְּגִיחוּן. וְתַמְן הוּא קְבוּרָה הוּא דְאִתְמַר בֵּיה (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן, גְּבֵרִיא"ל גְּבַר אֵל עֲלִיהּ אִתְמַר (איוב ג) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהֵי בַעְדוּ. וְלֹא יָדַע גְּבַר יֵת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא הַדִּין דְּאִתְגַּלְיָא תַמְן. וְדָא אִיהוּ רִמְזוּ וְלַחֲפִימָא בְרַמְיָא. תְּלִיתָאָה עֲאֵל בַּחֲדָק"ל חַד קַל וְדָא לִישְׁנָא חֲדִידָא קְלָא לְדַרְשָׁא. רַבִּיעָאָה עֲאֵל בַּפְרָ"ת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְבֵיה פְרִיָה וְרַבִּיָה. בֶּן זוּמָא וּבֶן עֲזַאי דְעֲאֵלוּ בַקְלִיפִין דְּאוּרִיָתָא הוּוּ לְקָאן בְּהוּן. רַבִּי עֲקִיבָא דְעֲאֵל בְּמוֹחָא אִתְמַר בֵּיה דְעֲאֵל בְּשָׁלֵם וְנַפְק בְּשָׁלֵם.

(אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד תנינא כבי מדרשא, ושאליו חבריאי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכננו גרמיכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדחכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, כסאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש וכו', אמר לון ודאי רוא עלאה אית הכא. והא אוקמוה בכתובתא עלאה. ובגין דלא תסעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רוא דא כיניכו דאיהי רוא עלאה טמירא מבני דרא.

בְּדַאֵי אַבְנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֲנֹן דְּמַנְהוּן מִיּוֹן דְּכִיּוֹן נַפְקוּ. וְאֲנֹן רַמְיּוֹן בְּאֵת א' רִשָּׁא וְסוּפָא. ו' דְּאִיהוּ נְטוּי בִּינְיָהוּ אִיהוּ עֵץ חַיִּים. מֵאן דְּאֵכִיל מִנֵּיהּ נְחִי לְעֹלָם. וְאֵלִין ב' יוּדִי"ן אֲנֹן רַמְיּוֹן בְּוִיָּצֵר. וְאֲנֹן תְּרִין יְצִירוֹת. יְצִירָה דְעֲלָאִין וַיְצִירָה דְתַמְאִין. וְאֲנֹן חֲכָמָה בְּרֵאשׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תְּעֻלּוּמוֹת חֲכָמָה. וְדַאֵי אֲנֹן תְּעֻלּוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלָאָה דְתַחוּת בְּתַר עֲלָאָה.

וְאֲנֹן לְקַבֵּל ב' עֵינִין דְּכַהוּן תְּרִין דְּמַעִין נְחִתוּ בְּרַפָּא. וְאִמְאֵי נְחִתוּ. בְּגִין דְּאוּרִיָתָא מִתְרִין לֹחֲטִין אֵלִין הוּוּ מִשָּׁה נְחִית לִישְׁרָאֵל. וְלֹא יָכוּ בְּהוּן וְאִתְכַּרּוּ וּנְפָלוּ. וְדָא גְרַם אֲבוּדָא דְבֵית רֵאשׁוֹן וּשְׁנִי. וְאִמְאֵי נְפָלוּ בְּגִין דְּפִרַח ו' מַנְיָהוּ דְּאִיהוּ ו' דְּוִיָּצֵר. וְהִיב לֹן אַחֲרֵינִין מִסְטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּמַתְמָן

הַלְכוֹת. הַשְׁנִי נִכְנַס בְּגִיחוּ"ן, וְשֵׁם הוּא קְבוּרָה, אוֹתוּ שְׁנַאֲמַר בּוּ (ויקרא יא) כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן. גְּבֵרִיא"ל - גְּבַר אֵל, עֲלִיו נֶאֱמַר (איוב א) לְגַבְרָא אֲשֶׁר דִּרְפוּ נִסְתָּרָה וַיִּסָּף אֱלוֹהֵי בַעְדוּ. וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה שָׁם, וְזֶהוּ רִמְזוּ, וְדִי לְחַכְמָא בְרַמְיָא. שְׁלִישִׁי נִכְנַס בַּחֲדָק"ל - חַד קַל, וְזוּ לְשׁוֹן מַחֲדַדַת קְלָה לְדַרְשָׁה. רַבִּיעִי נִכְנַס בַּפְרָ"ת, שֶׁהוּא הַמַּחַ, שְׁבוּ פְרִיָה וְרַבִּיָה. בֶּן זוּמָא וּבֶן עֲזַאי שְׁנַכְנְסוּ לְקַלְפוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, הָיוּ לוֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנַכְנַס בַּמַּח, נֶאֱמַר בּוּ שְׁנַכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם.

וְאִמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמְדַרְשָׁה, וְשָׁאֵלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ שְׁאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֵל תֵּאמְרוּ מִים מִים שְׁמָא תִּסְתַּכְּנּוּ בַעֲצָמְכֶם, שְׁכָתוּב (תהלים קא) דְּבֹרֵי שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינַי. בֵּין כֶּף הִנֵּה זָקֵן הַזְּקֵנִים. יָרַד וְאִמַר לָהֶם, רַבְּנָן, בְּמָה אַתֶּם מִשְׁתַּדְּלִים? אָמְרוּ לוֹ, וְדַאֵי בְּזַה שְׁאֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו כְּשֶׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם, וְדַאֵי סוּד עֲלִיּוֹן יֵשׁ כְּאֵן, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ בִּישִׁיבָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְכַדִּי שְׁלֹא תִטְעוּ יָרַדְתִּי לָכֶם, וְכַדִּי לְגַלּוֹת סוּד זֶה בִּינְיָכֶם, שֶׁהוּא סוּד עֲלִיּוֹן טְמִיר מִבְּנֵי הַדּוֹר].

[בְּדַאֵי אַבְנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר הֵם שְׁמֵהֶם יוֹצְאִים מִים זָפִים, וְהֵם רְמוּזִים בְּאוֹת א' בְּרֵאשׁ וּבְסוּף. ו' שֶׁהוּא נְטוּי בִּינְיָהֶם הוּא עֵץ חַיִּים. מִי שְׁאוּכַל מִמֶּנּוּ - נְחִי לְעוֹלָם. וְשְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הָאֵלֶּה רְמוּזִים בְּוִיָּצֵר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל הַעֲלִיּוֹנִים וַיְצִירָה שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם חֲכָמָה בְּרֵאשׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. תְּעֻלּוּמוֹת חֲכָמָה. וְדַאֵי הֵם תְּעֻלּוּמוֹת מַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁתַּחַת כְּתָר עֲלִיּוֹן].

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְמַעוֹת יוֹרְדוֹת לִים הַגְּדוּל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בְּגַלְל שֶׁהִתּוֹרָה מִשְׁנֵי הַלּוּחוֹת הִלְלוּ הָיָה מִשָּׁה מוֹרִיד לִישְׁרָאֵל, וְלֹא זָכוּ בָּהֶם, וְנִשְׁכַּרּוּ וְנָפְלוּ, וְזֶה גְרַם אֲבָדֵן בֵּית רֵאשׁוֹן וּשְׁנִי. וְלָמָּה נָפְלוּ? בְּגַלְל שֶׁפִּרַח ו' מֵהֶם, שֶׁהוּא ו' שֶׁל וַיְצִיר, וְנִתַּן לָהֶם אַחֲרֵים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת